

MAGYAR MERKURIUS

(XXIII.)

A Császári és Királyi Felség' Kegyelemével
Indult BÉTSBÖL Pénteken 20. Mártziusban. 1795.

Frantzia Ország.

A' Convent ismét egy ujj Rendelést tett a' közön-
séges Oskolák' dolgában, melly szerént minden 300
ezer emberekből álló vidékeken egy-egy *Centralis-*
Oskola állittatik-fel, mindenikbe 15 Professzorok ren-
deltetvén, 3 ezertől fogva 5 ezerig való esztendei
fizetéssel. Minden ilyen Oskola mellé, egy közön-
séges könyves-ház, egy kert, egy Naturális és Ex-
perimentális készülétekkel rakott épület, végre, a'
mesterségek' és kézi-művek' *Modeljeinek* egy gyűlyte-
ményes háza, állittatik-fel. Az *Elementaris* könyve-
ket a' közönséges tanulásra ügyelő *Commissió* szerzi
öszve. A' tanítók meg-visgáltatás által választatnak,
és 3 arra rendeltetett *Jurik* (*Esküdtek*) vigyázása
alatt lesznek. Az úgy nevezett *Ifjuság-innepe* napján
minden esztendőben a' nép előtt osztatnak-ki az ér-
demesebb tanulók között a' jutalmak. Az olyan Pro-
fesszor, a' kinek tanítványa jutalmat nyer, *Hazafi*
Koszoruvál koronáztatik-meg. Ezekben az Oskolák-
ban, *Philosophia*, *Historia*, s-több e'-féle nagyob-
batska tudományok tanittatnak. — Frantzia Országának
lakosai most 25 milliókra tétetnek közönségesen. Ez
szerént, az egész országban, 83 vagy 84 *Centralis-*
Oskolák (*Akadémiák*) fognának fel-állittatni. Ugy
láttzik, hogy ezzel oda néznek a' Frantziák, hogy
minden *Departamentomjaikban* egy-egy *Akadémiá-*
jok legyen.

Z

A n g l i a.

Martzius 4-dikén 4 *Anglus* Posta-hajók 12 rend-beli ki-maradott Postákkal egyfzersmind érkeztenek - meg *Hamburgba*. Ezek, a' Jan. 13-dikától fogva Febr. 24-dikéig szolló közönséges leveleket is mind egyfzersmind által hozták, mellyekből most ezeket számázhattyuk a' napok számok szerént öszve:

Januarius 21-dikén azzal a' projectommal jött elő *W y n d h a m* az *Alsó Házban*, hogy az 1795-beli táborozásra 222 ezer 656 emberek, és ezeknek tartásokra 6 millió 652 ezer 745 font Sterlingeek rendeltetsenek: a' mint-hogy ezen esztendőben 73 ezer 920 emberekkel kellene a' szározon tsatázó seregeket száporítani. — Az *Oppositzió* tagjai erősen ki-kellettek a' tavalyi táborozásnak folytatása miatt a' *Ministerek* ellen: *F o x* nevezetesen a' szároz földön táborozó *Anglus* seregeknek nyomorútt állapottyokat beszéltette elő. — *P i t t* a' leg jobb módon igyekezte magát meg-menteni, így szollván: — „Ha *F o x* Ur ezt a' *Parlamentomi Házat* és az országot meggyőzhetné a' felöll, hogy a' *Királyi Ministerek*, értetlenek, tudatlanok, és a' dolgoknak folytatására nem alkalmasok: úgy tsak egy jelentő iráfsal kellene néki (*Foxnak*) a' *Tronushoz* járulni, és a' *Ministereknek* le-tétetteréseket sürgetni; a' melly jelentő irás, ilyen környülállások között bizonyoson kedvet fogna találni. De tsak ugyan, ha ki-furhatná is ilyen módon a' *Ministereket* a' magok helyekről, erősen hibáznék mindazonáltal: ha azt vélné, hogy maga (*Fox*) és az ő baráttyai, *Ministerek*ké lesznek, ha tsak előbb azt meg nem mutathatná, hogy *Nagy Británnianak* állapottya és környülállásai, a' maga ellenségeinek kegyelmitől és könyürülőségitől vagyon fel-üggefztetve. Ő (*Pitt*) tudgya azt, hogy a' nép, minden szerentsétlenségei mellett is, még el nem kedvetlenedett, és az *Europa'* közönséges ellenséginek elibe állani, még elég erőben érzi lenni magát, s-kézf is ezen erejít elő venni. Akar melly erősen igyekezzék is *Fox* Ur a' mi hadi munkáinkat oltsárolni, tsak ugyan nagy ditsőfégre szolgál táborunknak,

azoknak elő-beszéllése. Igaz ugyan, hogy némelly Szövetségeseinknek feregeik nem úgy dolgoztanak, a' hogy azt várni nekünk okunk lett volna: melly fzerént Hollandia már most a' maga munkátlan-ságának, és a' Fox Urtol annyira ditsértetett ön-nön maga ellenségibe vetett bizodalmanak, lett ál-dozattyává. Hogy a' szokatlan és rettenetes tél, az ellenségnek *Hollandiára* útát nyitott, azért a' Ministerek nem számolhatnak. „ — Hufsey azt a' toldalékot kívánta a' Wyudham projectomához hozzá ragasztatni: — „hogy a' tengeri erők álla-pottyát előbb meg kell vizgálni, és az után kell a' szárazon tsatázó seregek szaporítását elő venni. „ — A' Wyudham projectoma végre minden toldalék nélkül helybe hagyattatott.

Jan. 23-dikán nagy gyűlés volt a' *Londoni* Tanáts-háznál. A' Polgárok kívánsága a' volt, hogy egy kérő levelet kell a' Parlamentomba bé-adni, hogy a' békefség vétetődgyék munkába. Vóltanak olya-nok is, a' kik magokat ezen kívánságnak ellene sze-gezték, hanem a' Voxoknak többsége által sa' békes-séget kérő levélnek a' Parlamentom' elibe való ter-jesztése meg-határozottatott.

Carlisle várofsa is küldött a' Parlamentomba egy ilyen békefség' kérő levelet: de a' melly ellen ugyan azon városnak 1200 lakofsai protestáltak.

Fox az után fel-álván, így szollott: — „mint-hogy most mindenek felett a' tengeren szükséges ipar-kodnunk, erre nézve az a' reménségem, hogy talám a' szárazon tsatázó seregek rekrutázásával, a' hajós katonák' szaporítását nem fogjuk akadályoztatni. „ — „A' mi tengeri erők ugyan (felel Pitt), most min-den erőlködéssel neveltetik: hanem tsak ugyan a' jó-zan *Politica* kívánnya azt is töllünk, hogy szárazon tsatázó seregeinket is jó lábra állítsuk. „ — Sheri-dán különös örömit jelentette azért, hogy a' tengeri erők nevelése iránt, Pitt is egy értelemben va-gyon az *Oppozitzióval*. — Az után mondott még, ki egyet ki mást: hanem végre a' külömb-külobbféle szá-

rozon tsatázó minden sereg-osztályoknak kivántató summák helybe hagyattak. A' Vár őrzőknek 2,777,533 font Sterlingeek (valami 27 millió R.forintok); a' *Coliniákban* lévő őrző seregeknek, 691,000 font (6 — 7 millió R.ftok); *Napkeleti Indiai* katonák' tartására 8000; a' Verbunkosok számára 484,000; a' Provincialis katonáknak 930,000; a' szározon tsatázó Artilléria számára 1,157,804; végre az Anglus zsoldon lévő idegen seregek' számára 997,226 — font *Sterlingeek*, rendeltettek.

Ez nap *Pittnek* valami Projectomához ezt a' toldaléket akarta hozzá ragasztatni *Sheridan* az *Alsó Házban*: — „és ez a' *Ház* nintsen olyan vélekedésben, mint-ha a' mostani Frantzia Kormányfzékkel oly környülállások volnának öfzve-köttetve, a' mellyek, minden féle vele való békefséges fzerződéseket meg-akadályoztatnak, és lehetetlenné teszik ezen Kormány-fzéknek azt, hogy más orfzágokkal békefséges és barátságos öfzve-köttetésben lehessen. „ — Ezt a' toldaléket a' *Voxok*' többsége nem hagyta helybe.

Jan. 26-dikán azt állatta *Grey* a' Parlamentomban, hogy a' jelen való Frantzia Orfzáglo-fzék nem lehet akadály a' békefséges traktálásban; a' melly szavait ezekkel az erőfségekkal támogatta: „ — „Már 2 efsztendeje (úgy mond) hogy háborut folytatunk, a' melly nekünk 50 ezer katonákban és hajós legényekben, s-leg alább is 50 millió Font *Sterlingeekbe* (500 millió R.forintokba) került; és a' mellynek kimenetele most is kárnál egyébbel bennünket nem bízhat. Frantzia orfzágban Contrarevoluzióról gondolkodni már most, a' midön az egész Frantzia nép ugyan azon egy Szabadság-principiuma fzerént dolgozik, a' midön fényes gyözedelmeket teszen, és minekutánna egy mértékletes Systemát vett maga elibe, gondolkodni telyefséggel nem lehet. Frantzia orfzágnak magában vagynak azok a' kútfejei, a' mellyekből azokat a' 600 millió font *Sterlingeeket* (6 ezer millió forintokat), a' mellyeket eddig a' háborura

költött, ismét elő állíthattya. Ennyi értzet a' maga földgyeinek gyomrából vehet-ki; *Salétromot* is a' maga földgye-felülete szolgáltat néki. Ezen kívül már most *Hollandiában* is minden embernek és kispénznek ő parantsol. A' mint láttzik, *Spanyol* ország is ma-hónap kezure fog akadni. *Mitsoda* segítő kutfejeink vagynak nekünk egy ilyen erő ellen. Ugy kell tselekednünk, a'-hogy a' *Német Birodalom* tselekefzik, a' melly a' békefséget projectálja ugyan, de egyfzersmind a' hadnak folytatására is készen tartya magát. „ — Pitt ilyen toldalékot kívánt a' *Grey* projectomához ragasztatni: — „A' Parlamentom ajánlja a' maga segedelmit a' Királynak annak eszközlésire, hogy akar mi nemü Ország-lás-formával békefséges kötésre lépjék, tsak hogy oka lehessen ezen ország-ló-fzé től azt remélleni, hogy a' véle békefségre lépő Hatalmafságok a' békefséges fel-tételeknek meg-tartása felöll ő hozzá bizodalommal lehetnek. „ — Az után így folytatta *Pitt* beszédgyét: — „Sem az *Ánglus* Király, sem az Ország-ló-fzék nem akart *Frantzia* ország-nak soha valami ország-lás-formát elibe szabni. A' *Monarchiai* ország-lás-formát, az igaz, hogy leg inkább lehetne kívánni: de azért nem mondottuk mi azt soha, hogy egy *Respublikával* is tractálni nem akarunk. *Tsak* bátorságot kívánunk. Hanem még eddig árnyéka fints *Frantzia* országban valami ország-ló-fzéknek. Egyik *Revolutzió* szünetlen követi a' másikat. Előbb a' *Federalisták*, az után a' rettentőségnek *Tyrannusai* uralkodtak, most a' *Moderatisták*on vagyon a' sor. A' *Frantziák* akarják némelly *Hatalmafságokkal* a' békefséget: ts k *Ánglia* ellen dulkan-fulnak., -- *Pitt*, tovább mint 3 órákig folytatta ezt a' beszédet, és végre illyen szavakkal rekesztette-bé azt: — „A' háboru, ha a' leg nagyobb terhekkal volna is az öfzve köttetve, még is jobb volna, mint a' békefség bátorság nélkül. „ — Utoljára a' *Pitt* toldalékja a' *Voxok*nak igen nagy többsége által helybe hagyatott, és a' Parlamentom reggeli 6 órakor oszlott-el.

Jan. 27-dikén azt vitatta Hertzeg *Bedford* a' *Felső Házban*, hogy akar mi országlása legyen a' *Frantziáknak*, ez nem akadályoztathattya-meg a' velek való békefséges traktálást, tsak hogy az, bátorságos lehefsen, és *Angliának* betsülletire s-hafznára szolgálgjon. — „Ajánljunk békefséget (így kiált-fel *Bedford*), és ha ez el nem fogadtatik, ekkor fog ofztán minden *Anglusnak* kedve és bátorsága meg-jöni hogy egy olyan ellenségit meg-alázza, a' mellyről már ekkor bizonyoson által látta, hogy nem egyébre, hanem egyenesen a' mi országunknak el-foglalására tzelez! (Ezen szavakon annyira meg-illetődött *Lord Middleton*, hogy a' szobából ájulva vitetetti.) A' háborut eddig szerentsétlenül folytattuk. Meddig fog ez még folytatodni? Nem kell remélneni, hogy a' *Frantziák* a' magok erejeknek kút-fejeit elgyőzedelmeskedik, és az ő *Afsignáttyaiknak* betse el-vész. A' mi *Afsignáttyaik* (az *Anglus Bánkók*) már egy harmad-részt szállottak alá, feregeink szükséget kezdenek gabona és eleség dolgában látni. De nem akarok (így végzi beszédit *Bedford*) a' ti megilletődésekre tovább beszélni, hanem böltsefségekre bizom ezen fontos dolognak meg-határozását. — *Grenville* így felelt: — „*Királyomnak* és az *Anglus* népnek tartozom azzal, hogy a' békefség-ajánlásnak a' mostani *crisis* ben ellene álljak, mivel hogy, a' *Frantziákkal* való bekefség-kötésben semmi bátorság nem lehet. — *Püspök Landaff* a' békefséget javasolta, azt állitván: hogy, ha a' háborut tovább is folytatni akarják, meg kell azt mutatniók, hogy az ő eddig való kár-vallásokért az ellenség nem tett eleget, és a' békefséges fel-tételek iránt nem mutatott jövendőre nézve bátorságos kezefséget. — *Lansdown* azon tsudálkozott, hogy *Anglia* a' maga fegyveres seregeit ki-küldvén, és sok *Subsidiumot* is fizetvén, hogy veszhetett még is el *Hollandia*? a' melly vesztes *Angliara* nézve (mond *Lansdown*) annyival terhesebb, mivel már most *Vexel* által seregeinket nem fizethettyük, hanem kész pénzt kell nekik küldünk. — Utoljára azt javasolta *Lansdown*, hogy

a' *Wallisi* Hertzeg' jövendő-beli FeleseGINEK, valamelly *Hollandiai* kikötő helyiből *Anglia* felé való bátorságos kereszttul-útazhatásáért, *Generál Pischegruköz* járulni, s-ilyen módon a' békefséges traktálás-hoz is hozzá kezdeni, jó lenne. — *Lord Grenville* ismét olyan vélekedésit jelentette, hogy, ha *Anglia* a' mostani környülállások között az ellenségnek békefséget ajánlana, ez által a' maga gyengességiről, vallást tenne. — A' *Grenville* vélekedésit 88 *voxok* hagyták helybe, és tsak 15-tön vóltanak ellene.

Ez nap másodikszer is azt igyekezte Hertzeg *Bedford* a' *Felső Házban* meg-mutatni: — „hogy a' *Frantzia* Kormány-szék most olyan, a' mellyel lehet tractálni., — *Lord Grenville* ellenkező értelemben vólt, azt vitatván, hogy a' mostani *Frantzia* Kormány-szék a' vélle való tractálás-dolgában fenkit bátorságoftsá nem tehet. Azt is jóvasóltá *Grenville*, hogy a' *H. Bedford* projectomát így kell meg-jobbitani: — „A' Királyt ezen igafságos és szükséges háboruban *Frantzia* ország ellen segíteni, a' mostani környülállások között, hasznos dolog, hogy e' szerént, a' *Frantzia* Kormány-székkel, akar mi némü tulajdonságu legyen az, állandó békefségre léphefsék. — Ez a' vetétkedés így folyt még egy darabig. Végezetre *Grenville* toldalékja hagyatott helybe.

Jan. 29-dikén ilyen 3 rend-beli projectomot terjefztett Gróf *Guillford* a' *Felső Ház* elibe: elő-ször — hogy környülállásoson adattafsék elő az a' *Tracta*, mellyet az *Anglus* Udvar Prufszfiával 1794-ben *Hágában* kötött: — másodszor: hogy azoknak a' seregeknek száma, mellyeknek elő-állítására a' Prufszfus Király magát kötelezte vólt, és az a' szolgálat, a' mellyet ezek tettek, terjefztesék a' *Parlamentom* elibe: — harmadszor; hogy hasonló módon terjefztesenek elibe ennek, azok a' külömb-kü lömb-féle summák-is, a' mellyek a' Prufszfus Király-nak fizetődtek. — Az első és utolsó pont helybe hagyattatott: a' másodikra azt felelte *Lord Grenville*, hogy az lehetetlen kívánság, mert ennek a' dolognak

közelebről való környülállásiról, még eddig magok a' Királyi Minifterek fe tudosítottak.

Fébr. 2-dikán *Southampton* várofsának békefség' kérő levelit terjeztette *Grey* az *Alsó-Ház* elibe.

Ugyan ez nap egy *Cortis* nevü *Londoni* Polgár is hozott-bé a' Parlamentomba egy kérő levelet, a' melly 1659 lakosok' nevinek al-irása által vólt meg-erősítette; de a' melly éppen ellenkező vólt azzal, a' mellyet az előtt más *Londoni* Polgárok a' békefségnek sürgetése végett terjeztettének vólt a' Parlament' elibe. Ebben az utóbbi kérő levélben arra igérik az alóllirtak magokat, hogy ök a' Királyt a' háborunak folytatásában a' lehetőségig fegélleni kívánnyák, a' melly a' tartos és betsülletes békefségnek tsak egyedül való eszköze. *Sheridan* azt mondotta erről a' kérő levélről, hogy annak tsak azért irták neveiket némelly lakosok alája, mivel azt gondolták, hogy az által is a' békefség sürgetődik. Ennek a' megtsalattatásnak ellene mondottak a' jelen lévő Polgárok,

Ezen ülésben az ujj hajós katonák' öfzve gyűlytéséről ilyen plánmot terjeztett *Pitt* az *Alsó-Ház* elibe: — „Ez az egész *Ház* meg-egyezik (úgy mond) abban, hogy tengeri hadi-erönknek jó lábra való állittásán a' lehetőségig iparkodgyunk. Én a' mi hajós katonáinknak elő-állittására nézve, különösön a' mi hajós-kereskedőinkre forditom figyelmetefségemet. — Ezeket illeti különösön a' hajós katonáknak ki-állittásokkal való bajlodás, mivel a' kereskedés-beli bátorság-egyedül tsak a' tengeri hadi erö által eszközöltethetik. A' múlt esztendőben valami 100 ezer hajós legényeik vóltanak a' mi Kereskedőinknek. Elégnek tartom ha ezek minden 7 embereik közzül egyet, a' Királyi fzolgalatra elő állitnának. Innen valami 18 vagy 20 ezerig való hajós katonáink gyűlnek öfzve. Mint-hogy pedig a' kereskedés-beli hafzonból a' Státus is részeseedik: erre való nézve illendő dolognak tartom, hogy az ország-beli helységek is a' Kereskedőkhez hasonló módon tselekedgyenek. Ugy itélek,

hogy ha minden *Parochiától* egy-egy ember állittatik-ki, innen is 10 ezer embereink gyűlnek öszve. Hasonlót tartoznak tselekedni, a' kik az országnak belső részein folytatták a' hajós-kereskedést; de, hogy ezek mennyi számu embert állithatnak-ki, azt még most nem tudom meg-határozni. Végre, a' *Magistratusoknak* az a' kötelessége, hogy minden henyélőket fel-keressenek, hadd tegyenek a' *Statusnak* ezek is szolgálatot. „ — Azok között a' kik *Pittnek* ezen plánumát helybe hagyták, különösen *Fox* magasztalta *Pittet*: — „tsak hogy (ezt vetvén mindazonáltal *Fox* a' maga szavai után), akkor hagyná a' nép *Pittnek* ezen ő valóságos jó indulatból származó plánumát egész gyönyörűséggel helybe, midőn előbb meg volna a' felől győztetve, hogy a' hadnak folytatása nélkül jó békeségre lépni, telyességgel lehetetlen dolog volna. — A' *Pitt* plánuma meg-erősített.

Fébr. 4-dikén azt vitatta *Sheridán* az *Alsó Házban*: — „hogy ezen Háznak úgy tette, hogy a' *Pruszsus Király* az 1794-diki *Hágai Trakta* fzerént, 1 millió és 200 ezer font *Sterlinge*ket vett volna *Angliából*, hanem a' fel-tételeket, a' mellyekre magát kötelezte, nem töltötte-bé. — *Pitt* ilyen szavakkal táfolta-meg *Sheridánt*. — „Ő ugyan megengedi azt, hogy a' *Pruszsus Király* nem telyesítette igéretinek minden punktumait; de a' köz-ügy mellett tsak ugyan fontos szolgálatot tett; a' melly szolgálatokat ha az ember valóságos oldalról nézi, az érték adott költséget meg nem bányhattya. — *Pitt* volt a' győzedelmes.

Ezen ülésben érkezett-bé végre a' *Parlamentomba* az a' követség is a' *Királytól*, hogy a' *Parlamentom*' kezességire a' *Tsászár*' számára is 4 millió *Sterlinge*ket vétetődgyenek-fel *Angliában*. Ennek indító okául elő adatta a' *Király* a' többek között, hogy a' *Tsászár* a' jövő háboruban 200 ezer embereket fogna a' közönséges ellenség ellen ki-állítani. Azt a' tettzésit is jelentette a' *Király*, hogy jó lenne a' *Tsászárt*, még nagyobb summának fel-vételivel arra

segélni, hogy még számosabb sereget állítson-ki. — *Pitt* projectálta, hogy a' Királynak ezen követségit, és kívánságát egy köszönő jelentés által meg kellene ígérni; a' mi-is, egy ideig való vetélkedés után, helybe is hagyattatott.

Grey ismét a' békefséget sürgette Fébr. 6-dikán, azt projectálván, hogy a' Frantzia Respublikát meg kellene ismerni, és véle békefséges Traktát kellene kezdeni. — *Sheridán* is fel-szollalt *Grey* mellett, azt monván, hogy ő a' következő együgyü kérdésre meg-határozott feleletet kíván: — „Akarnak e', vagy nem akarnak, az *Anglus* Ministerék békefséget kötni, akar mi némü legyen a' Frantziák' országló-széke? „ — Minden körülállásokból úgy láttzik ugyan (mond *Sheridán*), hogy mi azokkal, a' kik most *Párisban* utalkodnak, nem akarunk békefségre lépni. Mitsoda következése leszen ezen dolognak, a' jövendő mutattya-meg. Tsufsággal illetetik egy nemzet akkor, a' midön valami Országlás-formája erőszakkal tudatik reá; és *Hollandiának* elfoglaltasása leg hathatósabb indító fundamentomul szolgálhat nekünk arra, hogy a' Győzedelmeseiket mentől hamarabb barátainká tegyük. „ — *Pitt* így felelt *Sheridánnak*: — „Tsudálkozik, hogy ezen materiáról való ilyen sok beszédgye után is, meg-határozottlansággal vádoltatik. Jelenti tehát most ismét ujjanton: — „hogy a' békefséges traktálásban femmi némü országlás-formája akadályul nem lehet: hanem: sem Frantzia országnak belső jelen való állapottya, sem a' Szövetséges Fejedelmeknek körülállásai, nem olyanok, hogy e'-féle békefséges Traktához kezdeni, most tanátsos vólna. Egy állandó és bátor-ságos békefséghez, tsak a' hadakozásnak folytatása által lehet hozzá jutni. A' fenn-forogható kérdés ez: Ajánljunk e' magunk békefséget az ellenségnek? a'-vagy inkább, azon eddig való magunk' ki-jelentése mellett, a' melly szerént mindazonáltal kezeinket a' hafznos békefség-kötés ellen soha meg nem kötöttük, tovább is hivek maradgyunk? „ — A' végzés a' lett, hogy a' *Pitt* jóvasláfa szerént, eddig való ma-

gok ki-jelentése mellett áthatatosan meg-maradgyanak, valámig hafznos és állandó békeféség' kótesre alkalmatofság nem adgya magát elő., — Itt tehát naponként (így fejezi-ki magát egy *Londoni* levél) minden nap jobban-jobban bonyolodik öfzve a' Politika' tse-püje, és a' *Haboru* a' *parola*.

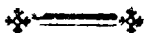
Febr. 9-dikén a' Tsáfzárnak költfön adándó 4 milliókat hozta Lord *Grenville* a' Felső-Házban ísmét elő, javasolván, hogy ezen 4 milliók még 2 milliókkal faporittafsanak, hogy a' Tsáfzár is a' ki-állítándó 200 ezer fegyvereseknek fszámát a' köz hafzoutra nézve faporithassa. — *Landsdown* károsnak mon-dotta lenni, *Angliának* Német orfzággal való öfzve-kaptsolódását. Frantzia orfzágnak határ-várait úgy irta-le, mint a' mellyek ellen való próbáknak fő-bé-törésnél egyéb követkeséseiket nem várhatni. s. a. t. — Grof *Mansfield* meg-mutatván *Angliának* Német orfzággal való Szövetségit hafznosnak lenni, az után így fzollott: — „*Anglia* nem engedheti azt meg, hogy *Belgium* a' Frantziák' keziben maradgyon., — Egy ideig tartott vetélkedés után így fzollott ísmét *Grenvill*: — „Valamint-hogy 1793-ban *Hollandiát* egy fordulás (*Diversio*) tartotta-meg: így, egy ilyen fordulásra most annyival nagyobb fzéség vagyon, mivel-hogy a' Frantziák' Finantziája nem fokára ki fog ürefsedni., — A' *Grenvill* javaslása végre, a' Tsáfzárnak adándó fsumma irant, egészfszen helybe hagyattatott.

Febr. 12-dikén ísmét elő hozta Hertzeg *Bedford* a' maga projectomát, ilyen formában: — „Az a' Hatalom: a' melly Frantzia orfzágnak igazgató kormányát most a' maga kezében tartya, nem akadály-lyoztathattya-meg az *Anglus* Ministereket a' békeféségről való traktálásban: hanem, ha a' nevezett Frantzia orfzágló-fzék, az illendő békeféséges fel-tételeket meghalgtatni nem akarná, olyan tzélbol, hogy Frantzia orfzágnak határait fzésítse, és a' maga' principiumit más orfzágokra is ki-terjefzfze, már akkor ezen *Ház* is minden erejét arra fogja fordítani, hogy a' Király-

nak, ezen háborúnak hathatós folytatásában segítségül legyen. „ — Engedgyétek-meg (így kiált-fel *Bedford*, hadd apellálhassak egész cerimoniával a' ti emberiségetekre, hogy az árváknak kiáltásait, és az özvegyeknek méla jajgatásait előzzétek-meg. Egy katonátok sem esik-el olyan, a' ki egy ötöt sirató hozzá-tartozóját maga után ne hagyja. El-jő az idő, hogy ezt a' szomorú hangot, a' ti kö-falaitokon belől halgattyátok. El-mondhattyátok e' akkor vigasztalásokra, hogy ezen szomorú tekintetnek elkerülésére mindent el-kövéttetek? Ién hálát adok az Istennek, hogy ezt el-mondhatom; és hogy ti is el-mondhassátok, ajánlom azt, a' mit előtökbe terjesztettem. „ — Lord *Hawkesbury* így vitatta a' hadakozásnak szükséges voltát: — „Midön egyik nép a' másiknak veszedelmes kezd lenni, ennek akkor jussa vagy on arra, hogy a' demézt a' t' maga határjai közzé vízfza igazítsa. — Ezt minden Nemzetek-törvény-tudói így taníttják. Hogy bännak a' Frantziák *Hollandiával*? Ez békeféség' szerző Küveteket küldött *Párisba*, még is ezek tsak *passust* is alig kaphattak, a' mivel *Párisba* el-mehesének. Alig foglalták-el a' Frantziák *Hollandiát*, és már annyi egy s más portékát kívántak töllök, hogy könnyen 1 millió *Sterlingre* (10 millió forintokra) lehet azokat betsülni. Hogy bántak *Genevával*, és *Genuával*? Ha a' jövő táborozásban az *Elbe* vizéig és *Holsteinig* verekedhetnek, bizonyoson *Daniával* is így fognak bänni, pedig ez *neutrális*. s. a. t. „ — „ Ö attól fél (mond *Landsdow*), hogy, ha *Anglia* most békeféséget nem akar tsinálni, azt talám rövid időn keresni fogja. „ — A' *Bedford* javaslása most sem hagyatott helybe.

Fébr. 18 és 19-dikén nem igen fordült egyéb nevezetes a' Parlamentomban elő, hanem valaki azt hozván elő, hogy a' hajós katonák' szaporitására még az is egy jó mód lenne, ha az olyan nemes emberek, a' kik számosabb tselédeket tartanak, 3-ból egyet, 5-ből kettőt, és így feljebb, a' hadi hajók' mellé engedgyenek által; erre *Pitt* azt felelte, hogy, a' mint annak idejiben meg fog tettzeni, erről a' dologról ő sem felejtkezett-el.

Végre Fébr. 23-dikán elő adta *Pitt* azokat a módokat is, mellyek szerént ő gondolja, hogy az erre az esztendőre szükséges 28 millió 123 ezer font Sterlingeekből (280 millió 280 ezer forintokból) álló Státus-költséget ki-állíthattya. Ezt *Pitt* a Státusnak mostani fok szükségéi között olyan okoson csináltaki, és az ujj Taxákat olyan ügyesen rendelte-el, hogy azok által egy felől a nép erősen nem terhelődik, más felől pedig azok is, a kik a magok bizodalmaiban már tántorogni kezdettenek vólt, gyönyörködve vehetik észekbe, hogy az az arany-verem, a mellybe a Minister már gyakran jól belé markolt, majd ki-meríthetetlen. A *Pitt* Fináantz-projectomából most röviden csak ezeket hozhattuk elő: — „Az idén (mond *Pitt*) 1 millió 637 font Sterlingeekből áll az a summa, a mellyel a múlt esztendei Taxákat szaporítani kell. A bé-jövő boros Flaskók Taxáját, minden tuttzetre 6 Schillingel vetvén többet mint eddig, 560 ezer fontal; a *Palinka* és *Rum* Taxát 259 ezer fontokkal; a *Theát* 180 ezer, a *Kávét* és *Cacaót* 40 ezer, a Kereskedő-hajók Afsecuratziójának Taxáját 130 ezer, font Sterlingeekkel szaporíthatjuk. A *Citrom* és *Narantsnak* ezerit 2 Schillingel többre taxálván mint eddig, a saláta-olaj, fonatlan fejem s-hót-szén Taxáját is illendő mértékben nevelvén, ez is 77 ezer font ujj jövedelem. A Posták is 40 ezer font Sterlingel hoznak többet bé mint eddig, ha a Parlamentom tagjainak fránkon való levelezése, határ közzé vétetik. Végre minden porozott fejü emberekre lehet bátran egy-egy *Guinét* tenni; mert minden meg-valhattya azt, hogy a szükségtelen tizifrákodás, egyebek felett alája vettethetik a Taxának. Ő (*Pitt*) úgy hiszi, hogy leg alább vagynak 20 ezer olyan emberek az országban, a kik azért a szabatságért, hogy fejeiket bé-porozhassák, jó szívvvel fizetnek esztendő-által egy *Guinét*, és innen is 210 ezer font Sterlingjeink (2 millió 100 ezer fr.k) jönnek-bé., Az után emlekezett *Pitt* arról is, melly virágzó állapotban legyen most a kereskedés-állapottya Angliában, a mellyre nézve a nép a fel-

jobb elő számlált ujj Taxákat bizonyosan jó szívvel fogja fizetni. Azt is említette, hogy a' Státus' régi adótságainak fizetésire is már 2 millió 400 ezer font St.k vagynak készen. — *Pittnek* minden plánumai helybe hagyattak.

Az *Anglus* levelekben nagy számu *Hollandus* hajók számlálatnak elő, a' mellyek többire gazdagon meg-rakodva, az *Anglus* kikötő helyekben bé-záratva maradtak, és vitorláik le-szedettek, hogy egy felé se mehessenek. — Tsak a' *Themse* vizin annyi *Hollandus* portékákkal terhelt hajók feküsznek, hogy 12 millió font Sterlingeekre betsültetnek.

Mi némü szorgalmatofságot kezdettenek az *Anglusok* most egyfzeriben a' magok tengeri hadi erejeknek nevelésire, bámulni lehet. A' *Toulonból* el-hozatott 5 nagy *Frantzia* hadakozó hajók foldoztatnak, és a' kivezethetéshez készítettnek. Vagy 4 Ujj hajók is vagynak most éppen a' hajó készítő műhelyekben, a' mellyek a' leg ujjabb modira készítettnek, és a' mellyek közzül egyik 110, a' más hármak pedig 98 ágyusok. — Egy szóval a' tengeri hadi készület *Angliában* most le-irhatatlan. Az *Anglus* nép, egy pár szóval meg-mondva, most úgy láttatik itélni erről a' hadról, hogy tisztefséges békefséget kötni, ha lehet, leg jobb dolog, de ha nem lehet, egész erővel illik az Országló-széket a' hadnak folytathatásában segélleni. — *Pitt* nagyon betsültetik most azért, hogy a' tengeri hadi erőt akarja jó lábra állítani. — *Norwich* várofsa egy békefség-sürgető levelet készít az *Alsó-Ház* elibe, hanem *Fox* egy oda való *Procurátorhoz* levelet irván, meg-intette, hogy mértékletes hangon irják az *Instántzió*jokat.

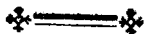
A' még *Londonban* mulató *Török Követ Jusuf Effendi*, egész cerimoniája *audentziára* ment Jan. 29-dikén a' Királyhoz és Királynéhez; hanem az *Udvarból* tsak a' maga privat szekerin és pompa nélkül tért az *audentzia* után visszra. — *Pitt* olyan contractusra lépett az *Amerikai Követtel*, hogy az, teméntelen gabonát szolgáltatson *Angliának*. — Ten-

geri vezér *Payn* csak a' szélnek tsendesedését várja, és azonnal indul egy hajós feregetskével, hogy a' *Vallisi* Printz jövendő-beli élete-párját az *Elbe* vizeinek torkánál által vegye, és *Angliába* által késérje. Mások azt erősítik, hogy *Pischegrü* ajánlást tett legyen a' Hertzeg Afzfonynak, hogy akar mellyik *Hollandus* kikötő-helyből bátran által indulhafson *Angliába*. — A' *Habeas-Corpus Acta* felöll meghatározott, hogy még tovább is erő nélkül maradjon. — A' *Londoni* úgy nevezett *Correspondens Kláb* ismét el-kezdete a' maga üléseit, azt adván előre tudtára a' Státus-Secretariusnak, hogy a' Gyűlésnek minden *Actái* közönségesen fognak ez után folyni, melyre nézve csak az a' kérése, hogy ne küldettefsenek Spionok a' társaság' gyűléseibe. — A' *Felső-Ház*-beli *Oppositionnak Lordgyai*, egy Protestáziót készítettek azon végzés ellen: hogy a' mostani Frantzia országló székkel békefséget kötni nem lehet. A' Királyi Declaratziókat, mellyek a' traktálásnak uttyait bé-vágják, és ezen hadat, azért nem hagyják helybe az említett *Lordok*, mivel e' szerént ezen hadnak nem egyéb-képpen, hanem csak egyik nemzetnek el-vezte által, lehet véget vetni. — Közelebbről *Foxnak* születése napja lévén, az *Oppositzió*nak nagy vendégsége volt. Valami 1000-rig való személjek voltak jelen. Hertzeg *Bedford* volt a' vendégeskedő Gyűlés' Præsese.

Hadi Történetek.

Egy *Anglus* és egy Frantzia *Frégát* között, példátlan vakmerőségű tsata történt közelebbről. A' viadál 5 óráig tartott. Az *Anglus* Kapitány el-lövetett, és a' Frantzia hajó is már tsupa rongy volt, a' midőn végre magát az *Anglusok'* Hadnagyának fel-adni kéntelenített. — 174 Frantziák estek hadi fogságra, halva 76-ton találtattak a' hajóban, a' vízbe is sokan fulladtak.

A' Frantziák a' *Hollandus* határ széleken még hátra lévő egyetlen-egy és a' nagyobb *Belga* várak között leg regularisabb *Coeverden* várát is a' *Dren-*

the nevü *Hollandus* tartományban el-foglalván, már most nem csak *Ost-Frislandia* vagy *Emden* ellen, hanem *Münster* ellen is, nagy erővel nyomulni kezdettek. Az ő szélső posztyaik Febr. 26-dikán már *Anholthoz* nem meglátsza feküdtenek. *Coeverden* várát 1 *Hollandus* és 1 *Anglus-Scott* Regiment oltalmazták, hanem a' szükséges készületeknek nem léte miatt, kéntelenek voltak azt oda hagyni. A' *Hollandusok* közzül, 2 tisztek és 20 köz emberek estek fog-ságra, s-bágázsiájoknak is nagyobb részit el-vefztették.

Német Ország.

Régensturghban Mártzius' 4-dikére virradó éjtzaka, egy igen meg-illető környülállású égés történt. Egy Polgári Kötélverő éppen kötél-kenő-készítéssel bajlódott egy inasával a' maga hazában. A' felésege 4 hetü gyermekágyas afzfzony lévén, s a' kicsiny gyermekkel bajlódott egy oldal-szobában. Egyszer azonban, szörnyü kiáltással: *Segéljete!* *Segéljete!* meg-gyúlt és fel-emelt kezekkel, meg-gyúlt ábrázattal, fővel, és köntöfssel, szemléli férjét a' szobába bé-ugrani, a' láng pedig már a' házat is jobbra-balra mindenütt elborította vólt. A' háznak és a' házi gazdának megoltásáról késő vólt gondolkodni.,,

„Egy leány ragadgya a' 4 hetes tsetsemőt és a' szerentsére bizván, az ablakból le-ereszti, és az után maga is le-szökik. Az inas, a' ki a' gazdával a' szürkös kenőt készítette, még leg előbb ki-szökött a' konyha' ablakán. Mind ezek még életben vagynak a' tsetsemővel együtt. Mi némü kinok között kellett pedig a' gazdának oda égni, ifzonyu dolog képzeln.

* * *

Még valami *Bukkovinai* *Majom* historia is vólna hátra; de ez most nem tér ide.

P. D.